

Kommunstyrelsen
Protokoll

Datum:
2025-03-18

Kommunstyrelsens protokoll tisdagen den 18 mars 2025

Plats och tid

Kommunstyrelsesalen, klockan 13:00-13:50.

Paragrafer

88-90

Justering

Uppsala kommun använder sig av en avancerad elektronisk underskrift för justering av beslutsprotokoll. Denna återfinns på en separat sida sist i protokollet.

Protokollförare

John Hammar, kommunsekreterare

Närvarande

Beslutande

Erik Pelling (S), ordförande
Tobias Smedberg (V), 1:e vice ordförande
Therez Almerfors (M), 2:e vice ordförande
Sofia Andersson (M)
Eva Christiernin (S)
Ehsan Nasari (C)
Linda Eskilsson (MP), deltar på distans
Jonas Segersam (KD)
Mattias Kristenson (S)
Maria Rosander (SD)
Hanna Victoria Mörck (V)
Jennie Claesson (L)
Asal Gohari (S), deltar på distans
Marta Obminska (M)
Erik Dagnesjö (S), deltar på distans
Jonas Petersson (C)
Ylva Stadell (S), deltar på distans
Mats Gyllander (M)

Ej tjänstgörande ersättare

Ulrik Wärnsberg (S)
Karolin Lundström (V)
Stefan Hanna (UP)
David Ling (MP)
Anna Johansson Dahl (V)
Klara Ellström (MP)
Alexander von Uckermann (SD)

Kommunstyrelsen
Protokoll

Datum:
2025-03-18

Övriga närvarande

Birgitta Pettersson stadsdirektör, Ingela Hagström utvecklingsdirektör och biträdande stadsdirektör, Ola Hägglund ekonomidirektör och biträdande stadsdirektör, Åsa Nilsson Bjervner kanslichef, Marta Tiberger kommunikationsdirektör, Lena Grapp stadsjurist, Sara-Carin Öhman enhetschef, Susanne Eriksson politisk stabschef, John Hammar kommunkonferenssekreterare och Josefin Lindström nämndsekreterare.

Föredragande:

§90 Eva Hermansson Flodin finanschef och Helene Westberg revisor.

Kommunstyrelsen
Protokoll

Datum:
2025-03-18

§ 88

Val av justerare samt justeringsdag

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. **att** utse Therez Almerfors till justerare, samt
 2. **att** protokollet justeras tisdagen den 18 mars 2025.
-

§ 89

Fastställande av föredragningslista

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. **att** fastställa föredragningslistan

§ 90

Uppsikt över den kommunala verksamhet som bedrivits i bolagsform under 2024 och instruktion till ägarombud

KSN-2025-00499

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. **att** den verksamhet som under 2024 bedrivits i Uppsala kommuns samtliga helägda bolag, enligt ärendets bilaga 1, har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna,
2. **att** ge de av kommunfullmäktiges valda ägarombud instruktion om att på den kommande årsstämman, i respektive helägt bolag, rösta i enlighet med den auktoriserade revisorns rekommendation i revisionsberättelsen,
3. **att** ge kommunledningskontoret i uppdrag att ta fram ett obligatorisk kontrollmoment till samtliga helägda kommunala aktiebolags internkontrollplaner som syftar till att löpande säkerställa att Bolagsverket har rätt registrerade uppgifter, samt
4. **att** ge kommunledningskontoret i uppdrag att tillhandahålla utbildningar i ekonomi och intern kontroll för styrelseledamöter och styrelsesuppleanter i de helägda kommunala aktiebolagen.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har uppsiktsplikt över den verksamhet som bedrivs i de kommunala bolagen och ska årligen ta ställning till om den verksamhet som bedrivits varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.

Kommunstyrelsen ska även lämna instruktion till ägarombuden om hur de ska rösta på bolagens kommande årsstämmor den 2 april. Till grund för instruktionen ligger den auktoriserade revisorns avlämnade revisionsberättelse.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad den 28 februari 2025
- Bilaga 1, Sammanställning av Uppsala kommuns helägda bolag
- Bilaga 2, Bolagsstyrningsrapporter från de helägda kommunala bolagen
- Bilaga 3, Uppföljning av ägardirektiv och ägaridé för bolagen i stadshuskoncernen
- Bilaga 4, Uppföljning av ägardirektiv för bolagen i exploateringskoncernen
- Bilaga 5, Lekmannarevisorernas granskningsrapporter för de helägda kommunala bolagen
- Bilaga 6, Årsredovisningar och revisionsberättelser för de helägda kommunala bolagen

Yrkanden

Erik Pelling (S), Tobias Smedberg (V), Linda Eskilsson (MP), Therez Almerfors (M), Jennie Claesson (L), Maria Rosander (SD), Ehsan Nasari (C), Jonas Segersam (KD) yrkar
*(1) att ge kommunledningskontoret i uppdrag att ta fram ett obligatorisk kontrollmoment till samtliga helägda kommunala aktiebolags internkontrollplaner som syftar till att löpande säkerställa att Bolagsverket har rätt registrerade uppgifter.
(2) att ge kommunledningskontoret i uppdrag att tillhandahålla utbildningar i ekonomi och intern kontroll för styrelseledamöter och styrelsesuppleanter i de helägda kommunala aktiebolagen.*

Ehsan Nasari (C) och Jonas Segersam (KS) yrkar
(3) att ge de av kommunfullmäktiges valda ägarombud instruktion om att på den kommande årsstämman för Uppsala Stadsteater AB rösta emot beviljande av ansvarsfrihet för bolagets styrelse och verkställande direktör avseende räkenskapsåret 2024.

Maria Rosander (SD) yrkar
*(4) att ge de av kommunfullmäktiges valda ägarombud instruktion om att på den kommande årsstämman i Uppsala stadsteater AB, inte bevilja styrelsen (inkl. VD) ansvarsfrihet.
(5) att tillsätta en oberoende juridisk utredning med syfte att granska missförhållandena som skett inom Uppsala stadsteater AB.
(6) att uppmana styrelsen för Uppsala stadsteater AB att avgå från sina positioner.*

Ehsan Nasari (C) och Jonas Segersam (KD) yrkar bifall till Maria Rosander (SD) yrkande (6).

Therez Almerfors (M) yrkar bifall till Maria Rosanders (SD) yrkande (5).

Beslutsgång

Ordföranden finner först att kommunstyrelsen bifaller Erik Pelling (S) med fleras yrkanden (1) och (2).

Ordföranden ställer därefter Ehsan Nasari (C) och Jonas Segersams (KD) yrkande (3) samt Maria Rosanders (SD) yrkande (4) mot avslag och finner att kommunstyrelsen avslår yrkandena.

Ordföranden ställer därefter Maria Rosanders (SD) med fleras yrkande (5) mot avslag och finner att kommunstyrelsen avslår yrkandet.

Ordföranden ställer därefter Maria Rosander (SD) med fleras yrkande (6) mot avslag och finner att kommunstyrelsen avslår yrkandet.

Ordföranden ställer slutligen föreliggande förslag mot avslag och finner att kommunstyrelsen bifaller förslaget.

Reservationer

Närvarande ledamöter (C) och (KD) reserverar sig mot beslutet med följande motivering:

I samband med ett bokslut genomförs periodiseringar av intäkter och kostnader i alla företag. I Uppsala Stadsteater har periodiseringar av intäkter och kostnader dock genomförts på ett oförsiktigt sätt. Det har medfört att det i praktiken negativa resultatet till följd av underliggande kostnadsökningar – främst hyres- och personalkostnader – inte har varit tydligt synliga i resultaträkningen under 2023 och 2024 utan skjutits på framtiden i balansräkningen.

Då styrelsen inte har efterfrågat balansrapporter, där dessa periodiseringar framgår, har de inte haft möjlighet att ställa rätt frågor om bolagets ekonomiska ställning. Enligt aktiebolagslagen (ABL) har styrelsen ett tydligt och omfattande ansvar att säkerställa att den får rätt och tillräckligt beslutsunderlag för att kunna förvalta bolaget på ett ansvarsfullt sätt. Här anser vi att både styrelsen och VD har brustit i sitt ansvar.

I praktiken urholkar ett sådant förfarande den demokratiska kontrollen som kommunen har över dess helägda bolag i form av resultatkrav som anger hur mycket skattemedel som får användas till verksamheten. I detta fall har stadsteaterns kraftigt överskridit sina befogenheter och använt betydligt mer medel än de tillåtit av kommunens högsta beslutande organ och i förlängningen dess medborgare genom en kostnadsökning som kringgått det beslutade resultatkravet. Det enda skälet till att Uppsala Stadsteater inte hamnat i en ekonomisk kris till följd av det stora ekonomiska underskottet är att moderbolaget beslutat att tillföra 36 miljoner kronor i extra koncernbidrag i syfte att säkerställa verksamhetens överlevnad. Vi anser därför att rekvisitet om ekonomisk skada är uppfyllt och att styrelsen och VD, genom oaktsamhet, inte har fullgjort sitt ansvar att säkerställa att rätt beslutsunderlag fanns tillgängligt.

Vi bedömer att bolagets verkställande direktör i högsta grad har brutit i sitt ansvar. Brister i styrning och kontroll har lett till att kostnaderna ökat på ett ohållbart sätt. Enligt den utredning som Uppsala kommun genomfört framgår att kostnadsökningarna rimligen borde ha upptäckts av teaterns ledning och därefter hanterats eller rapporterats vidare. Det är också anmärkningsvärt att en tillträdande VD kan undgå att ställas till svars genom att underlåta att skicka in en ändringsanmälan om ny VD till bolagsverket. Detta är något som inte ska kunna ske i en så stor och professionell organisation med flera kontrollmekanismer som kommunkoncernen är. Mot denna bakgrund anser vi att det inte är rimligt att den tidigare VD:n beviljas ansvarsfrihet. Avslutningsvis vill vi påpeka att det är anmärkningsvärt att ett kommunalt bolag kraftigt kan överskrida de ekonomiska ramar som kommunfullmäktige beslutat om – utan att någon ställs till svars. Detta sänder, enligt vår mening, fel signaler till Uppsalas skattebetalare.

Maria Rosander (SD) reserverar sig mot beslutet med följande motivering: Styrelsen (inkl. VD) för Uppsala stadsteater AB ska inte beviljas ansvarsfrihet. Styrelsen har ett grundläggande ansvar för att bolaget sköts enligt rådande regler och över bolagets förvaltning. Ordförande för styrelsen har ett särskilt ansvar att säkerställa att styrelsen sköter sina skyldigheter. Det är även ordförande som har det huvudsakliga ansvaret för samverkan gentemot VD och organisation. VD är i det yttersta ansvarig för den dagliga verksamheten. Styrelsen har inte haft tillräcklig uppsikt över verksamheten, till den grad att styrelsens förpliktelser kan anses åsidosatta. Förtroendet för styrelsen är därmed förbrukat.

Utefter vad som framgått kring den interna hanteringen av ekonomin går varken tjänstefel eller oegentligheter att utesluta. Till följd av detta har kommunkoncernen lidit ekonomisk skada och bolagets anseende fördärvat. Utefter dessa allvarliga omständigheter är händelsen inte att bedöma som klagjord och färdigutredd. Med bakgrund av rådande premisser bör styrelsen (inkl. VD) inte beviljas ansvarsfrihet.

Särskilda yttranden

Therez Almerfors (M) lämnar följande särskilda yttrande:

Ansvar och kontroll är oerhört viktigt. Vi kan konstatera att det som har hänt i Uppsala Stadsteater är allvarligt och har sedan problemen med ekonomin i bolaget blev känt både krävt att polisanmälan upprättas och att en extern granskning ska komma till stånd. Det är högsta prioritet att det som hänt inte händer igen. Uppsala stadsteater behöver i denna situation och framåt anpassa sin verksamhet till de ekonomiska förutsättningarna och fortsatt upprätthålla sin kvalitet.

Vi hade gärna sett att en översyn av omfattningen och inriktningen av de kommunala bolagens revisionsuppdrag, med särskilt fokus på att säkerställa en tillräcklig granskning av intern styrning, ekonomisk kontroll och efterlevnad av ägardirektiv genomförs. Vid behov ska förslag till förändrade krav i upphandling av revisorer för bolagen tas fram, i syfte att stärka kontrollen och minska risken för att allvarliga ekonomiska avvikelser inte

Kommunstyrelsen
Protokoll

Datum:
2025-03-18

upptäcks i tid.

De auktoriserade revisorerna och lekmannarevisorerna har noga granskat räkenskaper genom åren och tillstyrker att ansvarsfrihet rekommenderas men med anmärkningar. Styrelsen har ställt frågor och utfört sitt arbete, dock har det visat sig att svaren de fått inte varit korrekta.

Den uppkomna situationen ska inte kunna hända. Därför har vi enats om ytterligare åtgärder för att undanröja den möjligheten. Det är viktigt att detta inte ska hända igen och då behöver vi ha fler kontroller på plats, det är allvarligt och problematiskt att en sådan grundläggande uppgift som att rapportera rätt uppgifter till Bolagsverket inte fungerat. Att underlåta att registrera vd och styrelse och därmed undgå ansvar är mycket problematiskt. Dessutom behöver ledamöter och suppleanter ha god förståelse och insikt i sitt uppdrag med en stärkt ekonomisk koppling.

För att reda ut hur detta har hänt hade vi gärna sett att oberoende juridisk utredning genomfördes. Vi står bakom den polisanmälan som har gjorts och hoppas att den kommer ge klarhet i hur detta kunnat ske.

Utifrån den redogörelse som både de auktoriserade revisorerna och lekmannarevisorerna gett valde vi att besluta enligt deras rekommendation och bedömning.

Jennie Claesson (L) lämnar följande särskilda yttrande:

Liberalerna ser med stor oro på de oegentligheter som uppdragats och det är anmärkningsvärt att något liknande kan ske inom ett kommunalt bolag. Det visar tydligt behovet av stärkt insyn, ekonomisk kontroll och efterlevnad av ägardirektiven. Vi vill särskilt framhålla att enligt aktiebolagslagen är det den styrelse som är registrerad till Bolagsverket som bär det fulla ansvaret. Även om PwC:s revisorer föreslår att den styrelse som valdes av kommunfullmäktige 2022 ska beviljas ansvarsfrihet menar vi att detta är felaktigt eftersom styrelsen aldrig blev registrerad hos Bolagsverket.

För att ytterligare säkerställa transparens och ansvarsutkrävande anser vi därför, i linje med tidigare yrkande, att en oberoende juridisk utredning bör tillsättas. En sådan utredning kan identifiera brister i bolagsstyrningen och föreslå åtgärder för att förhindra liknande händelser i framtiden. Vi ser detta som ett viktigt steg för att stärka förtroendet för kommunens bolag och säkerställa att skattemedel används på ett ansvarsfullt sätt.

Stefan Hanna (UP) lämnar följande särskilda yttrande:

I stort bedrivs Uppsala stadshus AB och dess dotterbolag mycket professionellt och levererar på sina ägardirektiv och andra ägaruppdrag. Under 2024 har det dock uppdragats att Uppsala stadsteater AB inte drivit sin verksamhet inom givna ekonomiska ramar.

Det är anmärkningsvärt att Uppsala Stadsteaters tidigare ledning, särskilt VD och ekonomichef, under 2023 arbetat fram en budget som de borde ha insett inte skulle kunna genomföras inom given ekonomisk ram. Ökade hyreskostnader, ökad personalbemanning och planerna för 2024 med rekordmånga teaterproduktioner borde varit varningsklockor som redan under budgetarbetet skulle ha aktiverat ett

Kommunstyrelsen
Protokoll

Datum:
2025-03-18

åtgärdsprogram.

Både styrelsen och revisorn saknar de branschkunskaper som krävs för att kunna förstå vilka ekonomiska konsekvenser ett års teaterproduktion skapar. Den kunskapen måste finnas hos VD, ekonomichefen och produktionsledare i ett teaterföretag. Antingen har dessa rollinnehavare inte varit tillräckligt kvalificerade för sina uppdrag eller så har de agerat oaktsamt. Det är bland annat tydligt att projektledningen av teaterföreställningarna måste skärpas till så att varje teaterpjäs bär sin del av relevanta personalkostnader. Det är särskilt viktigt att en verksamhet som i stor utsträckning lever på koncernbidrag på alla sätt säkerställer att man håller sig inom givna ekonomiska ramar.

Både styrelsen och revisorerna vittnar om att de inte fick några indikationer ifrån VD och ekonomichef om att kostnadsramarna inte skulle hålla. Det operativa ansvaret för teaterns verksamhet är VDs och det är VD som tillsammans med sin ledningsgrupp misslyckats med den ekonomiska styrningen. Budgetarbetet både för 2024 och 2025 har grovt brutit och den löpande aktiveringen av kostnader har uppenbart också brutit. Man kan ifrågasätta varför vare sig styrelsen eller revisorerna inte tidigare insett att verksamhetsplaner och upparbetade kostnader var för optimistiska och felaktigt redovisade.

I revisionsberättelsen för Uppsala stadsteater AB får både styrelsen och bolagsledningen skarp kritik men föreslås ändå få ansvarsfrihet. Jag anser att både revisorn och styrelsen i bolaget borde ha insett att budgeten för 2024 och budgeten för 2025 var för optimistisk givet den höga produktionsvolymen, inflationseffekter, ökade hyreskostnader och att personalstyrkan kraftigt ökat. Det är särskilt allvarligt att vare sig de professionella revisorerna eller lekmannarevisorerna kunnat hjälpa styrelsen att upptäcka de orealistiska budgetarna samt bristerna i den ekonomiska styrningen och uppföljningen.